

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/23/2011
Identifikačné číslo spisu:	7209227571
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7209227571.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu A. R., bývajúceho v E., zastúpeného JUDr. Dušanom Antolom, advokátom so sídlom v Košiciach, Konopná č. 18, proti žalovanému VSŽ Zlievarne spoločnosť s ručením obmedzeným Košice v likvidácii, so sídlom v Košiciach, Vstupný areál VSŽ HOLDING a.s., IČO: 31 659 268, za účasti vedľajšieho účastníka Sociálnej poisťovne, so sídlom v Bratislave, 29. augusta č. 8 - 10, vo veci pobočky Košice so sídlom v Košiciach, Festivalové námestie č. 1, o zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 28 C 133/2009, o dovolaní generálneho prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu v Košice II z 30. novembra 2010 č.k. 28 C 133/2009-27, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie z a m i e t a.

Účastníkom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Žalobca sa pôvodnou žalobou podanou na Okresnom súde Košice II 3. mája 2004 (konanie sa viedlo pod č.k. 28 C 90/2004) domáhal zaplata 2 160 000 Sk (71 698 €) s príslušenstvom titulom zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia spôsobené chorobou z povolania po prvýkrát zistenou 23. augusta 2001 (ochorenie kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov končatín, spôsobené pri práci s vibračnými nástrojmi a zariadeniami, syndróm karpálneho tunela obojstranný, traumatická vazoneuróza). V dôsledku zhoršenia jeho zdravotného stavu sa podrobil v roku 2003 ďalším vyšetreniam, na základe ktorých mu bolo priznané Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie Fakultnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach podľa znaleckého posudku z 21. mája 2003 za sťaženie spoločenského uplatnenia 400 bodov. Choroba z povolania mala nepriaznivý vplyv aj na psychický stav žalobcu a v zmysle ďalšieho znaleckého posudku psychiatrickej a sexuologickej kliniky bolo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené počtom 500 bodov. Vzhľadom na zhoršujúci sa zdravotný stav a nepriaznivú kvalitu života po zistení choroby z povolania žalobca sa domáhal mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“) v rozsahu 40-násobku základného bodového ohodnotenia, celkom vo výške 2 160 000 Sk, t.j. 71 698,86 € s príslušenstvom.

V priebehu konania na návrh žalovaného (VSŽ Zlievarne, s.r.o. Košice v likvidácii), z 11. augusta 2005, pristúpil do konania vedľajší účastník na strane žalovaného Sociálna poisťovňa, pobočka Košice so sídlom v Košiciach. Sociálna poisťovňa po predložení príslušných dokladov žalovaným vyplatila žalobcovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia 10. mája 2004 vo výške 24 000 Sk; náhrada bola určená podľa znaleckého posudku v rozsahu základného bodového ohodnotenia poškodenia zdravia chorobou z povolania (400 bodov x 60 Sk) podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb.

Okresný súd Košice II rozsudkom z 20. apríla 2006 č.k. 28 C 90/1994-62 konanie o zaplatenie príslušenstva (úrokov z omeškania) z dôvodu späťvzatia žaloby v tejto časti zastavil, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a rozhodol o trovách konania. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, pokiaľ ide o posúdenie pasívnej legitímácie žalovaného. Podľa názoru súdu čiastočné plnenie zo strany vedľajšieho účastníka ešte nezakladá dôvod pre záver o zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú poškodením zdravia v dôsledku choroby z povolania.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu uznesením z 8. novembra 2007 sp. zn. 6 Co 252/2006 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v zamietajúcom výroku a vo výroku o trovách konania a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru odvolacieho súdu zo všetkých vykonaných dôkazov je nepochybné, že posledným zamestnávateľom žalobcu, kde pracoval za podmienok, za ktorých mohla vzniknúť choroba z povolania, je práve žalovaný. Túto skutočnosť nepriamo potvrdzuje aj vyplatenie čiastočného odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia spôsobené chorobou z povolania Sociálnou poisťovňou v roku 2004.

V priebehu ďalšieho konania žalobca zobral späť žalobu v časti o zaplatenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia ohodnoteného znaleckým posudkom zo 17. marca 2004 vo výške 400 bodov po 40-násobnom zvýšení, čo predstavuje v peňažnom vyjadrení 1 200 000 Sk (39 832,70 €). Uznesením z 31. augusta 2009 č.k. 28 C 90/2004-114 súd prvého stupňa v tejto časti konanie zastavil, vo zvyšnej časti, t.j. o zaplatenie sumy 31 866,16 € (náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa lekárskeho posudku Fakultnej nemocnice L. Pasteura, Kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie z 21. mája 2003 vo výške 500 bodov po 40-násobnom zvýšení, t.j. 960 000 Sk), vec vylúčil na samostatné konanie vedené na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 28 C 133/2009.

Okresný súd Košice II po vylúčení uvedenej veci na samostatné konanie zistil, že na majetok žalovaného Okresný súd Košice I uznesením z 8. decembra 2008 č.k. 9K 43/2008-61 vyhlásil konkurz. Uznesenie o vyhlásení konkurzu na žalovaného bolo uverejnené v Obchodnom vestníku 30. decembra 2008. Uznesením Okresného súdu Košice I zo 6. mája 2010 bol konkurz zrušený pre nedostatok majetku a žalovaný bol 26. októbra 2010 vymazaný z obchodného registra.

Po vyššie uvedenom zistení Okresný súd Košice II uznesením z 30. novembra 2010 č.k. 28 C 133/2009-27 konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov. Zastavenie konania odôvodnil tým, že v priebehu konania žalovaný ako právnická osoba v dôsledku zrušenia konkurzu pre nedostatok majetku (§ 68 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka) zanikol bez právneho nástupcu. Okamihom zániku a výmazu žalovaného bez právneho nástupcu z Obchodného registra (26. augusta 2010) žalovaný stratil aj spôsobilosť byť účastníkom konania v zmysle § 19 O.s.p, preto súd z úradnej povinnosti vyplývajúcej z § 103 O.s.p., konanie podľa § 107 ods. 4 O.s.p. zastavil. O nepriznaní náhrady trov konania súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach odvolanie žalobcu uznesením z 29. septembra 2011 sp. zn. 4 Co 31/2011 ako oneskorene podané odmietol podľa § 218 ods.1 písm. a/ O.s.p. Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal.

Na podnet žalobcu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti uzneseniu Okresného súdu v Košice II z 30. novembra 2010 č.k. 28 C 133/2009-27. Namietal, že súd odňal svojím postupom žalobcovi možnosť konať pred súdom (§ 243f

ods. 1 písm. a/ O.s.p.), pretože po zániku žalovaného výmazom z Obchodného registra existoval v konaní vedľajší účastník, ktorý mal zákonnú povinnosť vyplácať príslušné úrazové dávky, na ktoré existoval právny nárok žalobcu a v dôsledku tejto skutočnosti sa mohol stať na návrh žalobcu vedľajší účastník novým žalovaným; v ďalšom konaní by súd musel ako predbežnú otázku riešiť opodstatnenosť nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Generálny prokurátor ďalej namietal, že napadnuté uznesenie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), pretože účastníkom predmetného konania sa stala Sociálna poisťovňa, nakoľko na ňu prešla povinnosť vyplácať úrazové dávky zo zákona o sociálnom poistení a súd mal v konaní posudzovať otázku zodpovednosti žalovaného za chorobu z povolania ako predbežnú, bez ohľadu na skutočnosť, že žalovaný zamestnávateľ žalobcu medzičasom zanikol. Ak existovala zodpovednosť žalovaného za následky choroby z povolania v čase jej vzniku, potom sa stala Sociálna poisťovňa (pôvodne vedľajší účastník na strane žalovaného) aj subjektom povinným vyplácať úrazové dávky, preto mala mať postavenie žalovaného na základe úpravy návrhu na strane žalovaného. Vzhľadom na to, že súd pred zastavením konania (z dôvodu zániku žalovaného) so žalobcom nekonal, znemožnil mu upraviť žalobný návrh vo vyššie uvedenom smere. Z týchto dôvodov žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobca, žalovaný a vedľajší účastník vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu nepodali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. V preskúmvanej veci vady podľa § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a iné procesné vady konania podľa § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. neboli namietané a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Generálny prokurátor vyvodzuje vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. z nesprávneho postupu súdu, ktorým žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom tým, že mu ešte pred zastavením konania (z dôvodu zániku žalovaného) neumožnil „upraviť návrh na strane žalovaného“ (zrejme podať návrh na zmenu žalovaného), keď na strane žalovaného vystupoval vedľajší účastník - Sociálna poisťovňa, ktorá mala zákonnú povinnosť žalobcovi vyplácať príslušné úrazové dávky.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), právo na doplnenie alebo opravu nesprávneho, neúplného alebo nezrozumiteľného podania (§ 43 ods. 1 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom, (§ 123 O.s.p.), byť predvolaní na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

Námietka dovolateľa, v zmysle ktorej došlo v konaní k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p., je neopodstatnená z nasledovných dôvodov. Konanie o náhradu škody z titulu zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania je konaním sporovým, v ktorom v porovnaní s tzv. nesporovým súdnym konaním (§ 81 ods. 1 O.s.p.), jednotlivé strany konania nesú väčšiu zodpovednosť za výsledok konania, pretože v sporovom súdnom konaní sa okrem iného neuplatňuje zásada vyšetrovacía a materiálnej pravdy (§ 120 ods. 2 O.s.p.). V danom

pripade zodpovednosť žalobcu ako pána predmetu sporu (dominus litis) sa vzťahuje nielen na vymedzenie predmetu sporu ale aj vymedzenie okruhu účastníkov, ktorých pokladá žalobca za nositeľov povinnosti, ktorá je predmetom konania.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca za účastníka na strane žalovaného označil VSŽ Zlievarne spoločnosť s ručením obmedzeným Košice a že v priebehu konania na návrh žalovaného vstúpil do konania vedľajší účastník - Sociálna poisťovňa, ako i že na majetok žalovaného Okresný súd Košice I uznesením z 8. decembra 2008 č.k. 9 K 43/2008-61 vyhlásil konkurz, ktorý bol uznesením toho istého súdu zo 6. mája 2010 zrušený pre nedostatok majetku a žalovaný bol 26. októbra 2010 vymazaný z obchodného registra.

Okresný súd Košice II po zistení, že žalovaný ako právnická osoba bez právneho nástupcu v dôsledku zrušenia konkurzu pre nedostatok majetku (§ 68 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka) zanikol výmazom z Obchodného registra v priebehu konania, konanie zastavil. Zastavenie konania odôvodnil tým, že okamihom zániku žalovaného žalovaný stratil aj spôsobilosť byť účastníkom konania v zmysle § 19 O.s.p., v dôsledku čoho je konanie postihnuté neodstrániteľným nedostatkom podmienky súdneho konania (strata spôsobilosti žalovaného byť účastníkom konania); preto súd z úradnej povinnosti vyplývajúcej z ustanovenia § 103 O.s.p., konanie podľa § 107 ods. 4 O.s.p. zastavil.

V konaní nebolo preukázané a z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobca až do zániku žalovaného podal návrh na zmenu žalovaného, podľa ktorého by sa mal stať novým žalovaným bývalý vedľajší účastník - Sociálna poisťovňa. Za danej procesnej situácie bolo teda len na procesnej aktivite žalobcu, ktorý mal vedomosť o tom, že na žalovaného bol vyhlásený konkurz, z ktorého dôvodu bolo konanie prerušené do skončenia konkurzu a tiež mu boli prístupné informácie a údaje o žalovanom z Obchodného registra (ktorý je verejne prístupným registrom), aby z uvedených okolností vyvodil aj adekvátny procesný záver a podal návrh na zmenu, resp. zmenu žalovaného.

Pokiaľ dovolateľ uvádzal v dovolaní, že po zániku žalovaného existoval v konaní ešte vedľajší účastník, ktorý mal zákonnú povinnosť vyplácať príslušné úrazové dávky žalobcovi, jeho názor nie je správny, pretože zánikom žalovaného výmazom z obchodného registra dochádza aj k zániku vedľajšieho účastenstva. Aj keď postavenie vedľajšieho účastníka je charakterizované rovnakými procesnými právami a povinnosťami ako účastníka, na stranu ktorého sa pripojil, jeho postavenie je odlišné však tým, že je čiastočne obmedzené postavením hlavného účastníka, ktorého postavenie je dominus litis. Vedľajší účastník nie je legitimovaný na tzv. dispozičné úkony, a to, či už dispozičné úkony konaním alebo predmetom konania, či zmenu návrhu. Preto zánikom subjektu, na strane ktorého vedľajší účastník vystupuje, stráca status vedľajšieho účastníka.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že postupom súdu žalobcovi nebola v konaní znemožnená realizácia jeho procesných oprávnení majúca za následok odňatie možnosti jeho konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Mimoriadne dovolanie ako ďalší dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolateľ zastával názor, že účastníkom konania sa v predmetnej veci stala Sociálna poisťovňa, na ktorú prešla zo zákona o sociálnom poistení povinnosť vyplácať úrazové dávky a otázku zodpovednosti žalovaného za chorobu z povolania žalobcu mal súd riešiť ako prejudiciálnu bez ohľadu na zánik žalovaného v priebehu konania. Mal za to, že ak trvala zodpovednosť žalovaného za chorobu z povolania žalobcu v čase jej vzniku, tak ešte pred zánikom tohto zodpovedného subjektu, Sociálna poisťovňa sa stáva subjektom povinným vyplácať úrazové dávky, a to na základe úpravy žaloby žalobcom.

Obsah dovolania nasvedčuje tomu, že nesprávne právne posúdenie veci dovolateľ vidí v čiastočne takmer zhodných námietkach, ktorými odôvodňoval aj vadu zmätočnosti podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (až na rozporné tvrdenie o existencii vedľajšieho účastníka v konaní po zániku žalovaného - vid' str. 5 dovolania).

Z podania žalovaného z 9. augusta 2005 (č.l. 31 spisu) je zrejmé, že podal návrh na pristúpenie vedľajšieho účastníka Sociálnej poisťovne, pobočka Košice na jeho strane do konania. Sociálna

poisťovňa súhlasila so vstupom do konania ako vedľajší účastník, o čom svedčí aj jej vyjadrenie k žalobe z 18. novembra 2005 (č.l. 37 spisu). Ako už bolo uvedené, v sporovom konaní okruh účastníkov konania určuje žalobca, teda okrem žalobcu je účastníkom konania len ten, koho žalobca v žalobe ako žalovaného označí. V danej veci však žalobca v žalobe za účastníka konania na žalovanej strane Sociálnu poisťovňu neoznačil, ani v priebehu konania do zániku žalovaného nepodal návrh na zmenu, resp. zámenu žalovaného, o čom svedčia aj formulácie v mimoriadnom dovolaní, v ktorom sám dovolateľ uvádza, že k zmene (asi správne zámene) žalovaného mohlo dôjsť len na návrh žalobcu.

V konaní však bolo nepochybne zistené, že žalobca do zániku žalovaného žiaden návrh na zmenu žaloby, resp. návrh na zmenu žalovaného nepodal; preto ak súd prvého stupňa zistil, že žalovaný zanikol výmazom z obchodného registra bez právneho nástupcu (strata spôsobilosti žalovaného byť účastníkom konania v zmysle § 19 O.s.p.), nemal inú možnosť, ako konanie pre tento neodstrániteľný nedostatok podmienky konania podľa § 107 ods. 1, 4 O.s.p. konanie zastaviť. Preto jeho rozhodnutie dovolací súd považuje za správne.

V tejto súvislosti dovolací súd považuje za potrebné dodať, že súdy síce majú poučovaciu povinnosť v zmysle § 5 ods. 1 O.s.p., avšak obsahom poučenia účastníka súdom podľa tohto ustanovenia je iba poučenie o procesných právach a procesných povinnostiach. Procesné práva a povinnosti sú obsahom procesnoprávných vzťahov, ktoré vznikajú po začatí občianskeho súdneho konania. Súd je povinný poučiť účastníkov konania najmä o tom, aké procesné práva im priznávajú a aké procesné povinnosti im ukladajú procesnoprávne predpisy, ako treba nimi urobené procesné úkony vykonať, aby vyvolali nimi sledované procesné účinky, prípadne ako treba odstrániť vady už urobených právnych úkonov, aké právne následky sú spojené s vykonanými procesnými úkonmi, ako treba splniť procesnú povinnosť vyplývajúcu zo zákona alebo rozhodnutia súdu a pod. Do poučovacej povinnosti nepatrí ale návod, čo by účastník mal alebo mohol v danom prípade vykonať, aby dosiahol žiadaného účinku (účinku v jeho prospech). O právach a povinnostiach, ktoré pre účastníka vyplývajú z hmotného práva, súd nepoučuje. Tieto práva a povinnosti určujú vecnú legitímáciu účastníka a tá sa prejaví až vo výsledku sporu. Spôsob plnenia poučovacej povinnosti musí rešpektovať ústavný princíp rovnosti účastníkov, nestrannosť súdu; podľa § 5 ods. 2 O.s.p. ale túto povinnosť nemajú, ak je účastník v občianskom súdnom konaní zastúpený advokátom. V danom prípade bol žalobca už pri podaní žaloby a aj v priebehu celého konania zastúpený advokátom.

Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolací dôvod namietaný v mimoriadnom dovolaní nie je daný a súčasne neboli zistené ani vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť, preto mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora podľa § 243b ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zamietol.

O trovách dovolacieho konania súd rozhodol podľa § 243b ods.5 O.s.p. v spojení s § 148 ods. 2, § 151 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.